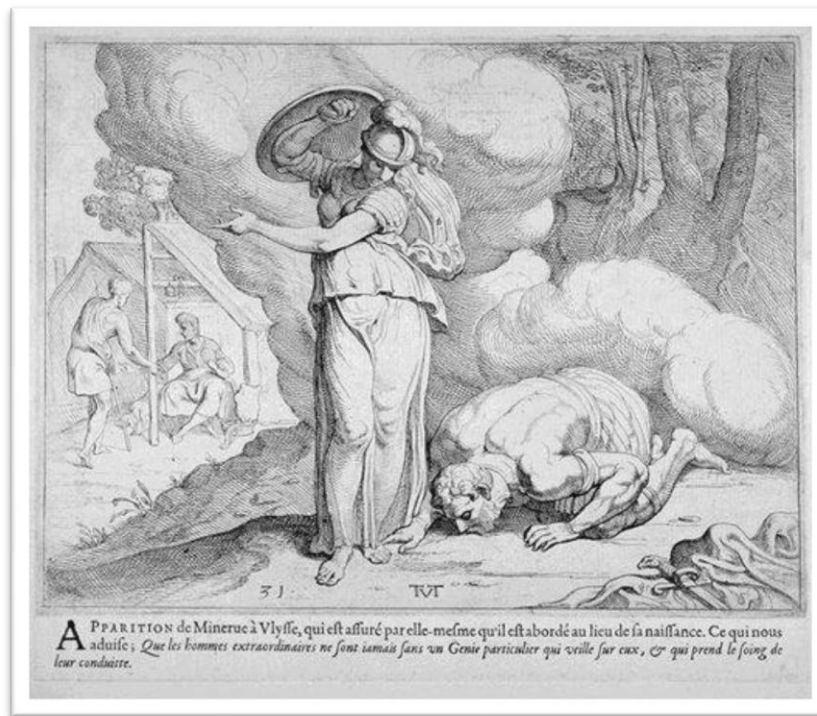

Ενότητα 19, Το ξύπνημα του Οδυσσέα στην Ιθάκη

Οδύσσεια Α΄ Γυμνασίου

Απαντήσεις ερωτήσεων σχολικού βιβλίου

σχ. βιβλίο (σελ. 119)

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου (σελ. 119)**A. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**

Ο Οδυσσέας απευθύνεται
χαρούμενος στο νησί του:

>> **Τι έμαθε τελικά ο ήρωας
έπειτα από την πολύχρονη
περιπλάνησή του;**

Επίγραμμα ανώνυμου ποιητή

Χαίρε, Ιθάκη! Έπειτα απ' τους αγώνες, τις
πικρίες,

που γνώρισα στη θάλασσα, φθάνω
πασίχαρος στον όρμο σου επιτέλους.

Τον Λαέρτη, τη σύζυγό μου και το λαμπρό να
ιδώ τον γιο μου.

Η αγάπη μου για σένα είναι γλυκύτερη·
έμαθα τώρα:

Τίποτε προσφιλέστερο απ' τους γονείς και
την πατρίδα δεν υπάρχει.

[Τα αρχαία ελληνικά επιδεικτικά επιγράμματα (μτφρ. Β. Λαζανάς), ΙΧ βιβλίο της «Παλατινής
Ανθολογίας», σ. 261, Αθήναι 1991]

Στο επίγραμμα αυτό, ο Οδυσσέας εκφράζει τη λαχτάρα του να δει τον πατέρα του, τη γυναίκα του και το γιο του και διατυπώνει ότι, αυτό που έμαθε από την πολύχρονη περιπέτεια της ζωής του, είναι το γεγονός πως δεν υπάρχει τίποτε γλυκύτερο και πολυτιμότερο στη ζωή από τους γονείς και την πατρίδα (*Τίποτε προσφιλέστερο απ' τους γονείς και την πατρίδα δεν υπάρχει*).

B. ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΕΡΓΑΣΙΕΣ**1. Τι πετυχαίνει ο ποιητής με τη δραματοποίηση του νόστου και της συνάντησης του Οδυσσέα με την Αθηνά;**

Λάβετε υπόψη α. ότι στην Ενότητα αυτή είναι διάχυτη η δραματική ειρωνεία ως τη στιγμή που ο ήρωας αναγνωρίζει την Ιθάκη (βλ. το Γ8 της 4ης Ενότητας, σελ. 38)· β. ότι η δραματική ειρωνεία αποτελεί μορφή επιβράδυνσης της εξέλιξης του μύθου, που επαυξάνει το ενδιαφέρον του ακροατή για τη συνέχεια (βλ. και το 7ο σχόλιο της 6ης Ενότητας, σελ. 50).

Στους στίχους 210-262, είναι διάχυτο σε πολλά σημεία το στοιχείο της ειρωνείας, η οποία είναι πιο έκδηλη κυρίως στο ότι ο Οδυσσέας, μολονότι ξυπνά στην πατρίδα του, δεν μπορεί να την αναγνωρίσει, λόγω της ομίχλης που έχει σκορπιστεί σκόπιμα από την Αθηνά. Με την ειρωνεία, ο ποιητής πετυχαίνει:

α. να επιτείνει τη συμπάθεια των ακροατών απέναντι στον ήρωα, ο οποίος υποφέρει άδικα,

β. να αναβάλει τη στιγμή της αναγνώρισης του τόπου, οπότε ο ήρωας θα μεταβεί από την απόλυτη απελπισία στην απόλυτη ευδαιμονία,

γ. να επισημάνει για μία τελευταία φορά τη λατρεία του Οδυσσέα προς την πατρική γη και να δικαιολογήσει τη λαχτάρα του νόστου.

- Η ειρωνεία, όμως, λειτουργεί και ως στοιχείο επιβράδυνσης, καθώς ο ποιητής με διαφόρους τρόπους καθυστερεί τη στιγμή, κατά την οποία ο Οδυσσέας θα μάθει πως βρίσκεται στην Ιθάκη και, γενικότερα, καθώς η δράση στην ενότητα προχωρεί με πολύ αργό ρυθμό. Και αυτή η αργή εξέλιξη της υπόθεσης έχει τη σκοπιμότητά της. Ο ποιητής, αναφερόμενος στην εξασφάλιση του νόστου του ήρωα, επιθυμεί να χαλαρώσει τους ακροατές του και παράλληλα να κρατήσει ζωντανό το ενδιαφέρον τους, ώστε να είναι έτοιμοι να ακούσουν με προσοχή και με απόλυτο ενδιαφέρον τα γεγονότα που θα ακολουθήσουν. Παράλληλα, θέλει να παρουσιάσει τον Οδυσσέα να βιώνει πιο έντονα τη μεγάλη χαρά του νόστου.

2. Ποια στοιχεία είναι αληθινά στην πλαστή ιστορία του Οδυσσέα; (στ. 286-323)

Τα αληθινά στοιχεία (είτε ολοκληρωτικά είτε εν μέρει) στην πλαστή ιστορία του Οδυσσέα είναι τα ακόλουθα:

- ✓ Ο Οδυσσέας έφτασε στην Ιθάκη τώρα «με τ' αγαθά του αυτά» (τα δώρα των Φαιάκων) (στ.287-288).
- ✓ Είχε φύγει από την Τροία με πολλά λάφυρα (αυτό είναι γεγονός, ανεξάρτητα από το ότι αυτά χάθηκαν στο ταξίδι της επιστροφής) (στ. 293-294).
- ✓ Έφτασε στην Ιθάκη νύχτα με πλοίο φοινικικό (στ. 305-313).
- ✓ Οι ναύτες έβγαλαν από το πλοίο τα αγαθά του και τα απόθεσαν εκεί πάνω στην άμμο (πρόταση μέσα στις αγκύλες, μετά το στίχο 318).
- ✓ Δεν αντιλήφθηκε την αναχώρηση των ναυτών, επειδή ήταν βυθισμένος στον ύπνο (στ. 318-323).

3. Η Αθηνά προσφέρει προστασία στον Οδυσσέα, διότι **εκείνος ξεχωρίζει ανάμεσα στους ανθρώπους για τις ίδιες ιδιότητες, για τις οποίες και εκείνη ξεχωρίζει ανάμεσα στους θεούς (σύνεση – πονηριά)**, ενώ απουσίαζε από τις θαλασσινές του περιπέτειες, επειδή δεν ήθελε **να έρθει σε σύγκρουση με το μεγάλο θεό της θάλασσας, τον Ποσειδώνα**. (συμπληρώστε τα κενά με βάση τους στίχους 329-340 και 376-389).

4. Ποια είναι τα σημαντικότερα σημεία του σχεδίου της μνηστηροφονίας (με βάση τους στίχους 352-353 και 435 κ.ε.) και για ποιες εξελίξεις μάς προετοιμάζουν;

- ❖ Τα πιο σημαντικά σημεία του σχεδίου της μνηστηροφονίας είναι τα ακόλουθα:
- α. Ο Οδυσσέας θα φτάσει αγνώριστος στην Ιθάκη και δεν πρέπει να φανερώσει σε κανέναν το λόγο της επιστροφής του (στ. 352-353).

β. Ο Οδυσσέας θα ακολουθήσει το σχέδιο της Αθηνάς και θα προχωρήσει στη φάση της εκδίκησης, με την προϋπόθεση ότι θα την έχει στο πλευρό του (στ. 435-442).

γ. Η Αθηνά θα μεταμορφώσει τον Οδυσσέα σε φτωχό ζητιάνο (στ. 448-454).

δ. Όντας μεταμορφωμένος σε ζητιάνο, ο ήρωας θα πάει πρώτα στο καλύβι του χοιροβοσκού Εύμαιου, όπου θα περιμένει το γιο του, τον Τηλέμαχο (στ. 455-464).

- ❖ Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία, περιμένουμε να δούμε τα ακόλουθα:
 - α. Πώς θα υποδεχτεί ο Εύμαιος τον Οδυσσέα-ζητιάνο και πώς θα πραγματοποιηθεί η αναγνώρισή τους.
 - β. Με ποιον τρόπο η Αθηνά θα οδηγήσει τον Τηλέμαχο στο καλύβι του Εύμαιου και όχι στο παλάτι.
 - γ. Πώς θα νιώσει ο Οδυσσέας βλέποντας το γιο του και πώς θα πραγματοποιηθεί η αναγνώριση πατέρα – γιου.
 - δ. Πώς θα αντιμετωπίσουν οι μνηστήρες τον Οδυσσέα-ζητιάνο και πώς θα οργανωθεί η μνηστηροφονία.

5. Ποια στοιχεία ομορφιάς του Οδυσσέα υποδηλώνονται στους στίχους 448-452;

- ☐ Η Αθηνά δηλώνει πως θα μεταμορφώσει τον Οδυσσέα σε γέρο ζητιάνο, προκειμένου να μην αντιληφθεί κανείς την πραγματική του ταυτότητα. Αναφέρει, λοιπόν, μία μία τις αλλαγές, τις οποίες πρόκειται να του κάνει:
 - α. θα ζαρώσει το δέρμα του,
 - β. θα εξαφανίσει τα ξανθά του μαλλιά,
 - γ. θα τον ντύσει με κουρέλια,
 - δ. θα θολώσει τα όμορφα μάτια του.
- ☐ Κατ' αυτόν τον τρόπο, μαθαίνουμε έμμεσα πόσο όμορφος και νέος φαινόταν ακόμη ο ήρωας:
 - α. λυγερός,
 - β. με ωραίο δέρμα,
 - γ. με ξανθά μαλλιά,
 - δ. καλοντυμένος,
 - στ. με πανέμορφα μάτια.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

Γ. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Η αναγνώριση της Ιθάκης από τον Οδυσσέα ακολουθεί μια διαδικασία, που επαναλαμβάνεται και στους επόμενους αναγνωρισμούς, με τις αναγκαίες κάθε φορά προσαρμογές, γι' αυτό χαρακτηρίζεται **τυπική**: **1.** (προϋποτίθεται) πολύχρονη απουσία εκείνου που αναγνωρίζει από αυτό που αναγνωρίζεται (συντομότερα: του αναγνωριστή από το αναγνωριζόμενο)· **2.** απομονώνονται τα αναγνωριστικά υποκείμενα (δηλαδή, ο αναγνωριστής και το αναγνωριζόμενο)· **3.** καλύπτεται το αναγνωριζόμενο· **4.** αποκαλύπτεται και υποβάλλεται σε δοκιμασία· **5.** ακολουθεί αναγνώριση και έκφραση συναισθημάτων.

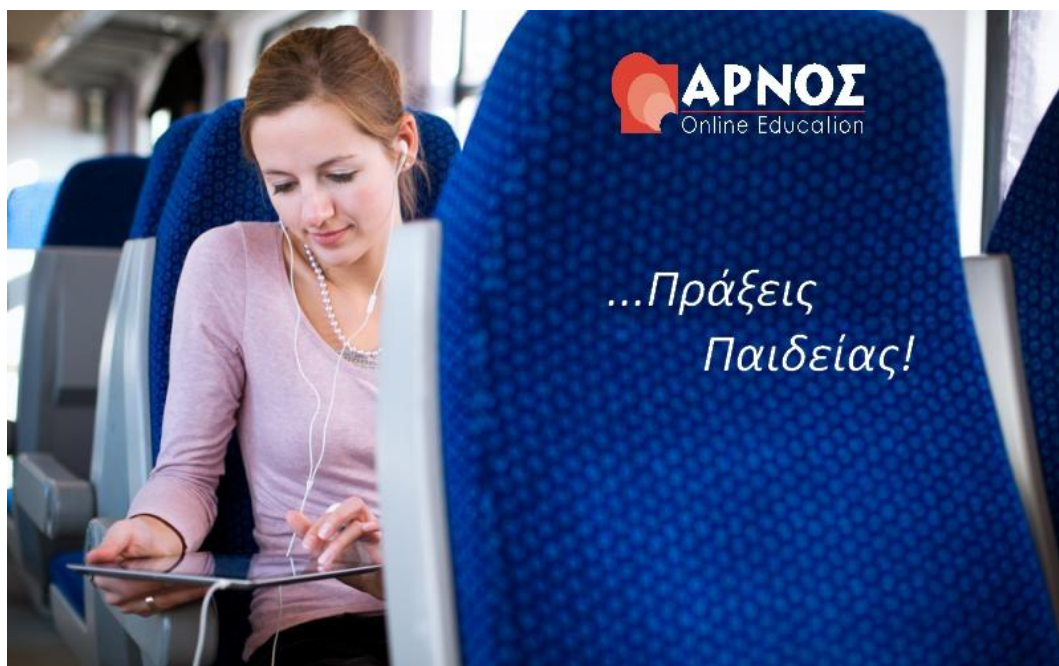
>> **Εντοπίστε τα στάδια αυτά στην αναγνωριστική διαδικασία της Ιθάκης από τον Οδυσσέα:**

1. Μακρόχρονη απουσία: Ο Οδυσσέας απουσίαζε από την Ιθάκη 20 χρόνια. 2. Απομόνωση: Όταν ξυπνάει, είναι μόνος του, ενώ το τοπίο της Ιθάκης δεν φαίνεται λόγω της ομίχλης. 3. Κάλυψη ή παραλλαγή: Η Ιθάκη καλύπτεται με ομίχλη. 4. Αποκάλυψη και δοκιμασία: Η Αθηνά ως βοσκόπουλο αποκαλύπτει στον Οδυσσέα πως ο τόπος, στον οποίο βρίσκεται είναι η Ιθάκη, όμως εκείνος αμφιβάλλει. 5. Αναγνώριση και έκφραση συναισθημάτων: Η Αθηνά εξηγεί στον Οδυσσέα σε ποιους τόπους ακριβώς της Ιθάκης βρίσκονται· ύστερα απομακρύνει το σύννεφο, αποκαλύπτοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το τοπίο της Ιθάκης, το οποίο ο ήρωας αναγνωρίζει αμέσως· τέλος, ο Οδυσσέας σκύβει στη γη, φιλά το χώμα και απευθύνει ευχαριστήρια προσευχή στις Νύμφες.

Επιμέλεια: Αικατερίνη Ανδρικοπούλου - Φιλόλογος

Φροντιστηριακό e-μάθημα

Γυμνάσιο: 9.000 μαθήματα με βίντεο-διδασκαλία
για όλο το σχολικό έτος **μόνο με 150 ευρώ!**

Μελέτη όπου, όποτε και όσο εσύ θες!

Διδάσκουμε μεθοδικά σε βίντεο τη θεωρία του σχολικού βιβλίου και λύνουμε όλες τις ασκήσεις

Δημιουργούμε συνεχώς νέα βίντεο με διδασκαλία
για τις εκπαιδευτικές σου απαιτήσεις

Παίζουμε και μαθαίνουμε με on line test αξιολόγησης
& SOS διαγωνίσματα προσομοίωσης για τις εξετάσεις

Λύνουμε απορίες ζωντανά on line καθημερινά 3 μ.μ. - 8 μ.μ.

...Πράξεις Παιδείας!